

OKA

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

Çorum Yatırım Rehberi

Yatırımlarınız İçin Doğru Adres

OKA

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

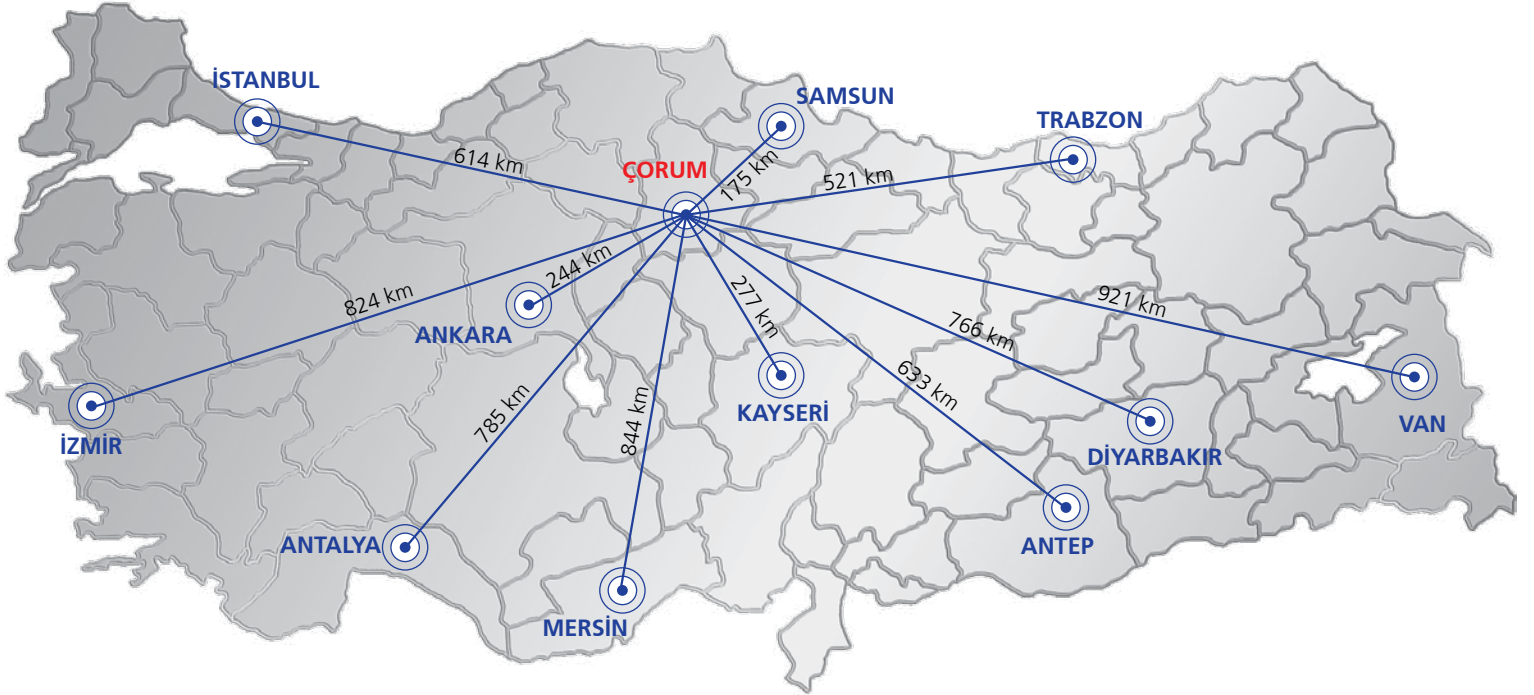
T.C.
SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

İÇİNDEKİLER

Çorum İli Genel Bilgiler	4
Rakamlarla Çorum	6
Çorum İlçeler Nüfus Verileri	11
Çorum Eğitim	12
Çorum Sağlık	14
Çorum Tarım ve Hayvancılık	16
Çorum Sanayi	22
Çorum Sanayi Kümelenme ve Akıllı Uzmanlaşma	27
Çorum Sanayi Gelişen Sektör ve Potansiyel Küme	29
Organize Sanayi Bölgeleri	32
Örnek Yatırım Teşvik Uygulaması	35
Çorum Turizm	36
Çorum Madencilik	42
Avantajlı Yatırım Alanları	43
Neden Çorum?	45
Yatırımcı Temas Noktaları	47

Çorum'un Tarihi ve Stratejik Konumu

Anadolu'nun **KALBİNDE**

Çorum İli Genel Bilgiler

“Barış ve Medeniyetler Kenti”

Tarihi M.Ö 4.000’li yıllara uzanan ve Hitit Medeniyetine başkentlik yapmış olan Çorum;

- Karadeniz Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi’nin birleştiği alanda Karadeniz Bölgesi’nin orta kesiminde bulunmaktadır.
- Değişik kültür ürünlerini ve tarihi mirası bünyesinde barındıran Çorum; “Barış ve Medeniyetler Kenti” olarak anılmaktadır.

Üçlü Boğa Ritonu (bronz)
Alaca Höyük / ÇORUM
M.Ö. 2500’lü yıllar

Alan	12.796 km ² (yüzölçümü bakımından 20. büyük il)
Nüfus	536.483 (en kalabalık 41. il)
Nüfus Yoğunluğu	42 kişi/km ² (TR:106,55)
Nüfus Artış Hızı	% 0,11
Net Göç Hızı (binde)	‰ 0,77
Kentsel Nüfus Oranı	% 73,7
İl Merkezi Nüfusu	294.807
Genç Nüfus (15-24 yaş)	% 14
Çalışma Çağındaki Nüfus (15-64 yaş)	% 68
İstihdam*	% 48,9
İşsizlik*	% 5,9

**İl bazında işgücü verileri en güncel 2013 yılına aittir.
Diğer veriler, 2018 yıl sonu verileridir.*

Rakamlarla Çorum

Çorum
Yatırım
Rehberi

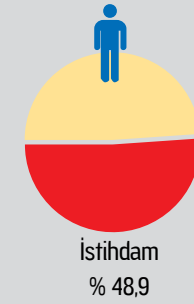
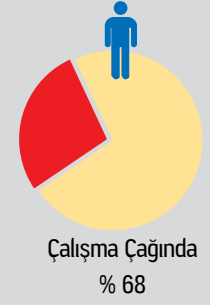
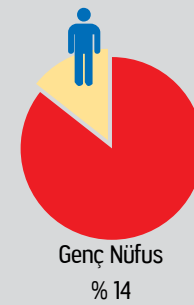
GENÇ BAĞIMLILIK ORANI (0-14 Yaş)	2014	2015	2016	2017	2018
TR	35,83	35,39	34,89	34,68	34,48
ÇORUM	31,3	31	30,68	30,58	30,21

YAŞLI BAĞIMLILIK ORANI	2014	2015	2016	2017	2018
TR	11,76	12,17	12,26	12,56	12,92
ÇORUM	20,21	21,16	21,12	21,57	21,95

Yaşlı bağımlılık oranının Türkiye ortalamasından yüksek olması, yaşlılara yönelik sağlık, bakım ve diğer hizmet alanlarındaki yatırımları cazip kılmaktadır.

Çorum, TR83 Bölgesi'nin yaşlı bağımlılık oranı en yüksek ili iken, 2018 yıl sonu verilerine göre bu oran sıralamasında Türkiye'de 5. sırada yer almaktadır.

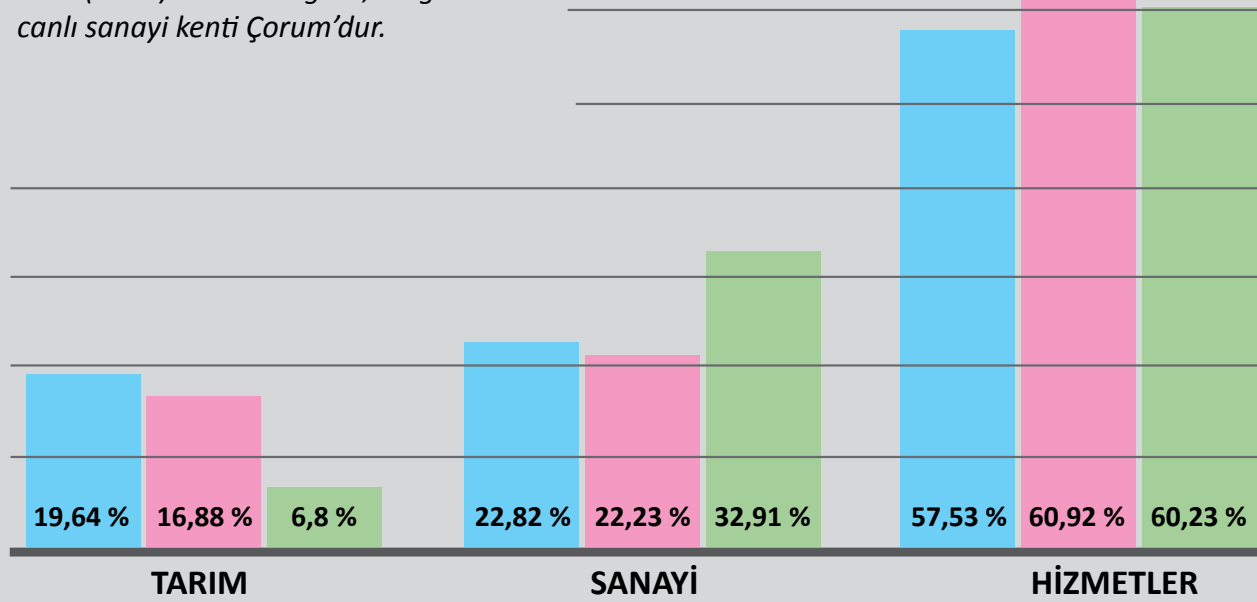
İhracat (2018)	742 Milyon \$ (Bölge ihracatındaki payı % 49,3)
İthalat (2018)	515 milyon \$
GSYH (milyon TL-2017)	13,15 milyar (Ülke sıralaması: 38. sırada)
Kişi Başına Düşen GSYİH (2017)	6.824 \$
Tescilli Ticari Markaları (2009-2018)	1.313
Tescilli Patentleri (2009-2018)	24
Aktif Firma Sayısı (2019)	7.593 (432 A.Ş, 11 kollektif şirket, 2.959 Ltd., 929 şube, 2.931 ticari işletme, 331 kooperatif)
Üretici Firma Sayısı (2018)	1.174

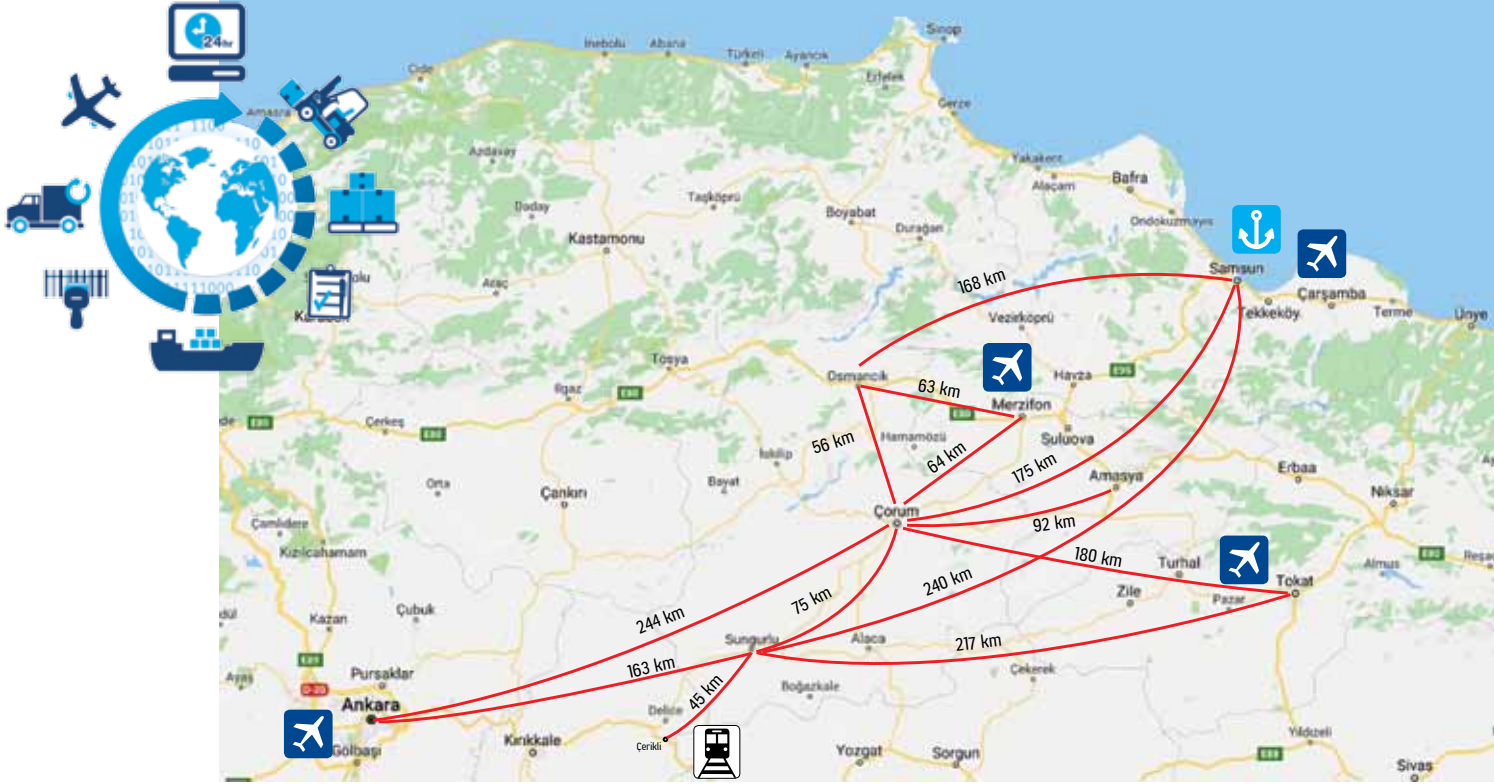
GSYİH-Sektörel Dağılım

TÜİK (2018) verilerine göre, bölgenin en canlı sanayi kenti Çorum'dur.

ÇORUM TR83 TR

- En yakın **havalimanı**, Merzifon Havalimanına uzaklığı 64 km
- En yakın **demiryolu**, Kırıkkale/Çerikli demiryoluna 120 km
- En yakın **liman**, Samsun limanına 175 km mesafede
- **Başkente** uzaklığı: 244 km
- **Ticaret Merkezi** İstanbul'a uzaklığı: 614 km

Çorum İlçeler Nüfus Verileri

Çorum
Yatırım
Rehberi

İLÇE ADI	TOPLAM			İL VE İLÇE MERKEZLERİ			BELDE VE KÖYLER		
	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	ERKEK	KADIN
İL TOPLAMI	536.483	265.678	270.805	392.004	193.641	198.363	144.479	72.037	72.442
MERKEZ	294.807	146.299	148.508	263.895	130.300	133.595	30.912	15.999	14.913
SUNGURLU	49.082	24.192	24.890	31.149	15.313	15.836	17.933	8.879	9.054
OSMANCIK	42.980	21.227	21.753	28.216	13.977	14.239	14.764	7.250	7.514
İSKİLİP	32.546	16.068	16.478	18.010	8.871	9.139	14.536	7.197	7.339
ALACA	31.460	15.669	15.791	19.549	9.735	9.814	11.911	5.934	5.977
BAYAT	16.525	7.933	8.592	6.021	2.921	3.100	10.504	5.012	5.492
KARGI	15.684	7.573	8.111	5.355	2.627	2.728	10.329	4.946	5.383
MECİTÖZÜ	15.655	7.840	7.815	4.285	2.092	2.193	11.370	5.748	5.622
ORTAKÖY	8.696	4.374	4.322	2.984	1.511	1.473	5.712	2.863	2.849
UĞURLUDAĞ	8.252	4.228	4.024	3.835	1.945	1.890	4.417	2.283	2.134
DODURGA	6.368	3.093	3.275	2.701	1.326	1.375	3.667	1.767	1.900
OĞUZLAR	5.483	2.660	2.823	2.956	1.438	1.518	2.527	1.222	1.305
LAÇİN	4.770	2.429	2.341	1.361	724	637	3.409	1.705	1.704
BOĞAZKALE	4.175	2.093	2.082	1.687	861	826	2.488	1.232	1.256

EĞİTİM SEVİYESİNE GÖRE OKUL, ŞUBE, ÖĞRETMEN ve DERSLİK BAŞINA DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYILARI (2018)

	İLKOKUL + ORTAOKUL						
	OKUL		ŞUBE		ÖĞRETMEN*		DERSLİK*
	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	Ortaokul	İlkokul + Ortaokul
ÇORUM	129	196	18	21	15	13	19
TR	204	288	21	24	17	16	24

*Öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları

	ORTAÖĞRETİM											
	ORTAÖĞRETİM TOPLAM				GENEL ORTAÖĞRETİM				MESLEKİ VE TEKNİK ORTAÖĞRETİM			
	OKUL	ŞUBE	ÖĞRETMEN	DERSLİK	OKUL	ŞUBE	ÖĞRETMEN	DERSLİK	OKUL	ŞUBE	ÖĞRETMEN	DERSLİK
ÇORUM	272	20	11	17	315	17	12	20	238	26	10	15
TR	364	18	12	21	347	15	12	21	381	20	12	21

- Eğitim verimliliği açısından olumlu bir gösterge olarak, Çorum'da öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayısı tüm eğitim kademelerinde ülke ortalamasının altında gerçekleşmektedir.
- Çorum'da 42 tane özel okul bulunmaktadır.

- 1 devlet üniversitesi (HİTİT ÜNİVERSİTESİ)
- 19.000 Üniversite öğrencisi,
- 11 Fakülte,
- 3 Enstitü,
- 1 Yüksek okul,
- 7 MYO,
- 18 Uygulama ve Araştırma Merkezi

1.376 Akademik ve İdari Personel

- 64 Profesör
- 63 Doçent
- 227 Dr. Öğr. Üyesi
- 208 Öğretim Görevlisi
- 204 Araştırma Görevlisi

- Çorum'da 2 özel 14 kamu, 1.552 yataklı 16 hastane vardır.
- İilde 2000 yılında toplam yatak sayısı 1.474 iken, 2017 yılında %5,29 artarak 1.552 olmuştur.
Aynı dönemde Türkiye'de toplam yatak sayısı 134.950'den %67,37 artarak 225.863'e çıkmıştır.

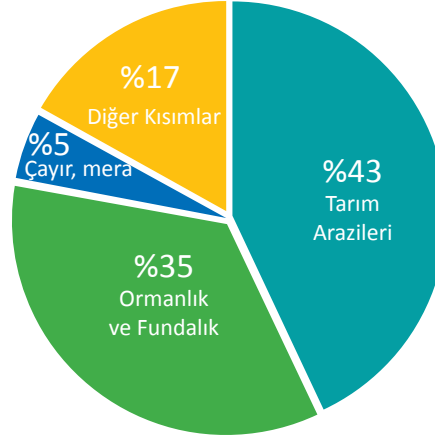
- İlde 2000 yılında toplam hekim sayısı 482 iken % 51,86 artarak 2017 yılında 732 olmuştur.

Aynı dönemde Türkiye’de 108.402 olan toplam hekim sayısı % 38,37 artarak 149.997 olmuştur.

- 2007 yılında yüz bin kişiye düşen hastane yatak sayısı 232 iken 2017 yılında 294’e çıkmıştır. Bu değişken tüm yıllarda ülke ortalamasının üstünde bir değere sahiptir.

İlimiz topraklarının % 43'ünü Tarım Arazileri, % 35'ini Ormanlık ve Fundalıklar, % 5'ini Çayır ve Meralar, % 17'sini ise diğer kısımlar oluşturmaktadır. 2018 yılı TÜİK verilerine göre, 512.695 hektarlık işlenen tarım alanında, 1.506.161 ton tahıl ve diğer bitkisel ürünler ile 8.907 ton örtü altı sebze ve meyve üretimi gerçekleşmiştir.

Çorum'da Öne Çıkan Tarım Ürünleri

Oğuzlar cevizi, İskilip cevizi, İskilip pirinci, Osmancık pirinci, Kargı pirinci, Kargı bamyası, Alaca buğdayı ve Alaca kuru soğanı öne çıkan ürünler arasındadır. Tarım ürünlerinin işlenmesine yönelik yatırımlar, potansiyel arz etmektedir.

OKA GÜDÜMLÜ PROJE DESTEĞİ İLE HAYATA GEÇEN DODURGA TIBBİ AROMATİK BİTKİ MERKEZİ
(2.400 m² sera ve 120.000 m² açık sahada yetiştirilecek kapari, kişniş, kimyon, ekinezya, rezene, sarı kantaron, lavanta, tıbbi papatya, oğul otu, tıbbi nane, tıbbi adaçayı, Anadolu adaçayı, ısırgan otu, İstanbul kekiği, ak kekik, karabuğday, sinir otu, tıbbi hatmi ve ebegümeçi gibi bitkiler ve aromatik bitki fidanları). Eczacılık, kozmetik ve ilaç sanayinin ham maddesi olan tıbbi aromatik bitkiler bu alanlardaki yatırımcılara potansiyel teşkil etmektedir.

DEKAR (2018)	Tahıllar ve Diğer Bitkisel Ürünler Alanı			Sebze Bahçeleri Alanı	Meyve ve Sebze Bitkisel Üretim Alanı
	Toplam Alan	Ekilen Alan	Nadas		
ÇORUM	5.218.079	3.583.906	1.437.838	105.207	91.128
TÜRKİYE	231.999.458	154.359.791	35.127.733	7.836.320	34.623.870

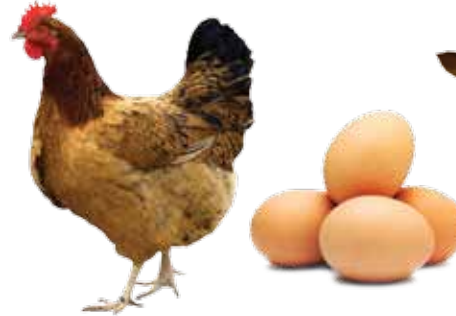
Bitkisel Üretim Değeri (*1.000TL)

YIL	TR	ÇORUM
2014	98.123.089	941.370
2015	120.152.079	1.201.830
2016	119.237.661	1.405.360
2017	135.885.136	1.444.331
2018	158.870.800	1.742.634

Hayvansal Üretim Değeri (*1.000TL)

YIL	TR	ÇORUM
2014	44.332.506	471.219
2015	55.670.771	318.492
2016	62.166.678	318.424
2017	69.926.449	414.531
2018	79.150.212	497.328

Kişi Başına Tarımsal Üretim Değeri (*1.000TL)

YIL	TR	ÇORUM
2014	2.639	4.148
2015	3.161	4.705
2016	3.399	5.590
2017	4.005	6.582
2018	4.685	7.520

Çorum'da kişi başına tarımsal üretim değeri, son 5 yılda Türkiye ortalamasının üstünde seyretmiştir. 2018 yılında ise, Türkiye ortalamasından %60,51 oranında daha yüksek gerçekleşmiştir.

Büyükbaş Hayvan Sayısı

YIL	TR	ÇORUM	ÇORUM/TR (%)
2014	14.345.223	219.284	% 1,53
2015	14.127.837	216.446	% 1,53
2016	14.222.228	213.491	% 1,50
2017	16.105.025	234.346	% 1,46
2018	17.220.903	241.485	% 1,40

Küçükbaş Hayvan Sayısı

YIL	TR	ÇORUM	ÇORUM/TR (%)
2014	41.485.180	205.042	% 0,49
2015	41.924.100	208.897	% 0,50
2016	41.329.232	205.637	% 0,50
2017	44.312.308	241.568	% 0,55
2018	46.117.399	234.412	% 0,51

İkiz doğum ve et verimliliği açısından Akkaraman, Merinos ve İvesi türü koyunlar Çorum bölgesinde yaygındır.

Ürün Adı	Ekiliş Alanı (Dekar)	Üretim Miktarı (Ton)	Ortalama Verim (kg/da)
Buğday	2.077.483	515.031	248
Arpa	597.911	182.222	305
Soğan	41.054	166.460	4.055
Nohut	128.234	18.848	147
Çeltik	75.952	60.354	795
Şeker Pancarı	55.241	238.068	5.124
Patates	12.935	40.784	3.153

İlçesi	Un Fabrikası		Yem Fabrikası		Çeltik Fabrikası	
	Sayısı Adet	Toplam Kapasitesi ton/yıl	Sayısı Adet	Toplam Kapasitesi ton/yıl	Sayısı Adet	Toplam Kapasitesi ton/yıl
Merkez	13	585.000	9	300.000		
Alaca	5	28.000	1	8.293		
Bayat	2	200	1	1.258	1	1.310
İskilip	1	100	1	4.676	1	7.800
Kargı	1	100			9	62.000
Laçın	1	500				
Mecitözü	1	500	1	2.162		
Osmancık	4	67.000			7	48.250
Sungurlu	1	32.000	1	1.535	3	24.900
Toplam	29	713.400	14	317.924	21	144.260

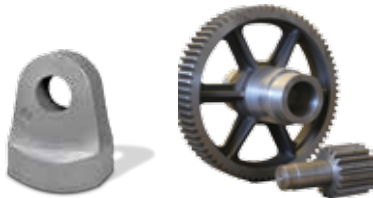
ÇORUM İMALAT SANAYİ TESİS, ÇALIŞAN SAYILARI ve ÜRÜN YELPAZESİ

	TESİS SAYISI	ÇALIŞAN SAYISI	ÜRÜN YELPAZESİ
Metal ve Makineye Dayalı Sanayi	289	3.929	Gıda makineleri
Orman Ürünleri ve Ağaca Dayalı Sanayi	286	1.253	Ev mobilyası, kapı ve pencere
Gıda ve İçecek Sanayi	249	2.910	Un ve unlu mamuller, pirinç, kuruyemiş
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi	146	4.952	Mermer, yapı kimyasalları, kiremit, tuğla, seramik
Kimya ve Plastik Sanayi	93	808	PVC, cam & yalıtım, plastik ve mamulleri
Tekstil ve Ayakkabı Sanayi	52	3.699	Giyim, ayakkabı
Diğer Sanayi Ürünleri	33	528	Kuyumculuk
Kâğıt Sanayi	26	795	Ambalaj, gıda paketlenme, oluklu mukavva
TOPLAM	1.174	18.874	

8 farklı sanayi kolunda

1.174 imalatçı firma

18.874 istihdam

ÇORUM'UN ENLERİ

YUMURTA

Günlük

1,5 Milyon Adet
Yumurta Üretimi

UN

Yıllık

500.000 Ton
Un Üretimi

LEBLEBİ

Yıllık

2.500 Ton
Leblebi Üretimi

TUĞLA

Tek Başına

Türkiye Tuğla
Üretiminin %10'u

KİREMİT

Tek Başına

Türkiye Kiremit
Üretiminin %40'ı

PİRİNÇ

Tek Başına

Türkiye Pirinç
Üretiminin %18'i

Türkiye'nin İlk 1.000 İhracatçı Firması Listesinde 4 Çorum Firması (TİM, 2018)

FİRMA ADI	FAALİYET ALANI	2018 İHRACATÇI SIRALAMASI	2018 İHRACATI	2018 SEKTÖREL SIRALAMASI	ÖNE ÇIKAN ÖZELLİKLER
	Mücevher	107	143.664.200,17 \$	6	<ul style="list-style-type: none"> Bir önceki yıla kıyasla en hızlı yükselen ilk 20 şirket sıralamasında 1. (2017 ihracatçı sıralaması: 855) Bir önceki yıla kıyasla ihracatını yüzdesel olarak en fazla artıran ilk 20 şirket sıralamasında 1. (%533 oranında ihracat artışı) Yurtiçi Satışı en fazla olan ilk 20 şirket sıralamasında 3.
	Mücevher	801	26.794.073,00 \$	20	<ul style="list-style-type: none"> İlk 1000 ihracatçı firma listesinde ilk kez 2018 yılında 801. sıradan giriş Yurtiçi satışı en fazla olan ilk 20 şirket sıralamasında ikinci sırada

Türkiye'nin İlk 1000 İhracatçı Firması Listesinde 4 Çorum Firması (TİM, 2018)

FİRMA ADI	FAALİYET ALANI	2018 İHRACATÇI SIRALAMASI	2018 İHRACATI	2018 SEKTÖREL SIRALAMASI	ÖNE ÇIKAN ÖZELLİKLER
	Makine ve Aksamları	768	27.791.980,78 \$	21	Bir önceki yıla kıyasla ihracatında %20,8 artış, sıralamada 94 basamak ilerleme (2017 sıralaması: 864)
	Makine ve Aksamları	909	23.590.904,98 \$	32	Bir önceki yıl ilk 1000 ihracatçı firma listesinde yer almazken, 2018 yılında listeye 909. sıradan giriş

Yıllara Göre İhracat (milyon \$)

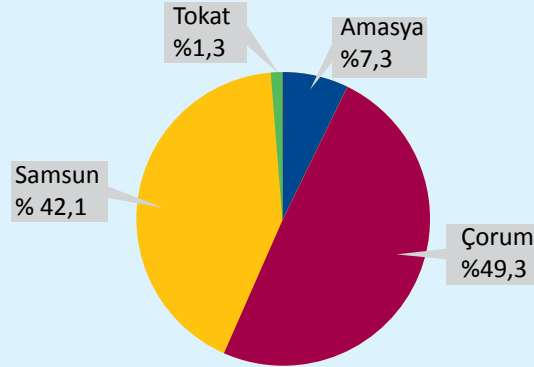
139 farklı ülkeye ihracat yapan
154 ihracatçı firma

154 aktif
312 ihracatçı
firma

TR 83 Bölge İhracatının İl Düzeyinde Dağılımı, 2018

Son 3 yılda ihracatını
3,6 kat artıran Çorum,
TR 83 Bölgesi'nin en
fazla ihracat yapan ili.
Bölge ihracatındaki
payı %49,3.

■ AMASYA ■ ÇORUM ■ SAMSUN ■ TOKAT

Makine Sektörü

Gıda İşleme Makineleri

- Sektörün Çorum'da başlangıcı – 1960'lı yıllar
- Kiremit-tuğla, un-irmik ve yem fabrikalarının komple ekipmanlarını imal ederek **130+ ülkede anahtar teslimi kurduğu fabrikaları** ile Çorum sektörde söz sahibi.
- Çorum'da TOBB veritabanına kayıtlı 78 makine imalatçısı bulunmaktadır.
- **Üretimlerinin %95'i ihracata dayalı** olan firmalarımız uluslararası alanda adından söz ettirmektedir.
- Gıda işleme makineleri alanında Dünya sıralamasında ilk 5'te 2 firmamız yer almaktadır.
- Makine ve teçhizatı imalatı alanında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Belgeli 2 Ar-Ge Merkezi.
- Değirmen ve Sektör Makineleri Üreticileri Derneği (DESMÜD): Toplamda 58 üye firmanın 13'ü Çorum firması (yaklaşık %25'i), üye sayısında ve yönetim kurulunda Çorum baskın.

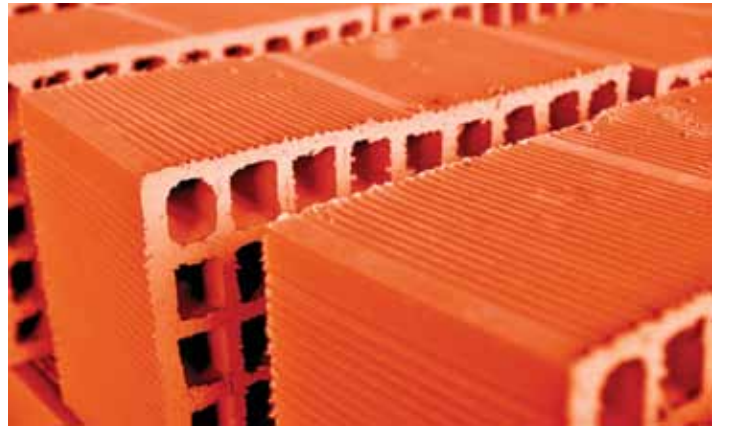
Toprak Sanayi

Tuğla ve Kiremit

- Sektörün Çorum'da başlangıcı- 1940'lı yıllar
- Tuğla ve Kiremit Sanayicileri Derneği (TUKDER): Türkiye'de faaliyet gösteren 300 tuğla ve kiremit fabrikasından 36 tanesi Çorum'da.

Patentli kuş yuvalı Çorum piramidi

Sağlık Endüstrisi

Tıbbi Ürünler ve Ekipmanlar

- Çorum'da üretilen ürün yelpazesi: Protez, kan tüpleri, ameliyat masaları ve sandalyeleri ile diyaliz koltuğu vb.
- Çorum'daki üreticiler, ya ülkedeki tek üreticidir, ya da Türkiye'nin önde gelen ilk üç şirketi arasındadır.
- TÜRKAK tarafından akredite, tıbbi ürünler ve ekipmanların 4 farklı alandaki testi konusunda hizmet veren tek yetkili kurum HÜBTUAM (Hitit Üniversitesi Bilimsel Teknik Uygulama ve Araştırma Merkezi)'in varlığı.

Sağlık Turizmi

- Sağlık turizmine yönelik kamu ve özel hastanelerde 3 özelleşmiş alan (kardiyak rehabilitasyon, yara, yanık tedavisi, göz) ulusal ve uluslararası düzeyde talep görmektedir.

Çorum Sanayi Gelişen Sektör ve Potansiyel Küme

Çorum
Yatırım
Rehberi

İleri Teknoloji Basınçlı Hava Sistemleri

- Makine sanayiindeki önemli potansiyel sayesinde ileri teknoloji **çok katma değerli ürünlere yönelim** mümkündür.
- İthal ikamede güçlü KOBİ'lerin varlığı: Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) tarafından doğalgaz çıkarma faaliyetlerinde kullanılmak üzere ABD'den ithal edilen glikol ünitesi, Çorum'da yerli imkanlarla üretilerek ithalatın önüne geçilmiştir.

Merkez OSB

Kuruluş: 1977

665,40 hektar alan (256 sanayi parseli), 154 tahsisli sanayi parseli (%60,16 doluluk)

114 firma, 6.575 çalışan

Ağırlıklı sektörler: Makine-metal sanayi, gıda sanayi, tekstil, orman ürünleri KOSGEB Merkez Md., TSE Md., Orta Anadolu İhracatçılar Birliği İrtibat Bürosu, Acil Sağlık Hizmetleri İstasyonu, Çevre Birimi ve Danışmanlık Hizmetleri, Çorum OSB Teknoloji Geliştirme Bölgesi (TEKNOKENT), TOBB OSB Meslek lisesi

Sungurlu OSB

- **Kuruluş: 2001**
- 154,70 hektar alan (80 parsel) alan, tahsisli 15 sanayi parseli
- **Lokasyon Avantajı:** Samsun-Ankara karayoluna 200 m mesafede, başkent Ankara'ya 163 km mesafede

Osmancık OSB

- **Kuruluş:** 2015
- 47,16 hektar alan (52 sanayi parseli), 14 tahsisli sanayi parseli
- Trabzon-Samsun-İstanbul yolu üzerinde **lokasyon avantajı**

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı teşvikleriyle OSB’de yapacağınız yatırımlarda %90’a kadar muafiyetlerden (vergi, SGK, faiz desteği vb.) yararlanma imkanı.

Çorum OSB’de yapılacak imalat sanayiine yönelik (US-97 Kodu: 15-37) 5.000.000 TL ve 20 kişi istihdam edecek yatırım için;

KDV İstisnası (3.500.000 " makine)	: 630.000 ₺
Gümrük Vergisi Muafiyeti (1.000.000 ithal makine)	: 20.000 ₺
İnşaat Harcaması KDV İadesi (1.200.000 " için)	: 216.000 ₺
Faiz Desteği (3.500.000 " kredi için)	: 355.000 ₺
Vergi İndirimi (%55-%100 Arsa Hariç)	:2.750.000 ₺
(Firmanın diğer kazançlarından düşülebilir)	
Sigorta Primi İşveren Payı (7 yıl)	: 528.477 ₺
Toplam Destek Miktarı	: 4.499.000 ₺
Destek Yoğunluğu	: %90

Kültür ve Tarih Turizmi

Çorum'un tarihsel derinliğinden gelen Frig, Galat, Hatti, Hitit, Roma, Bizans, Selçuklu, Danişmentli, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemine ait değerler ile Çorum Kültür Turizmi açısından Ülkemizin en önemli merkezlerinden biridir.

Günümüzden 7 bin yıl öncesine ait kültürel verilere rastlanan ve Anadolu'da ilk organize devleti kuran Hititlerin Başkenti Hattuşa, Çorum sınırları içerisinde yer almaktadır.

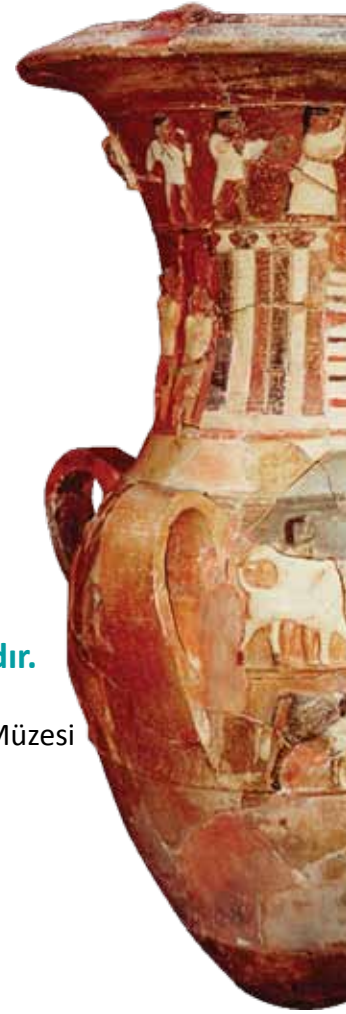
Hattuşa, Anadolu'nun kalbinde UNESCO tarafından 1986 yılında Dünya Kültür Mirası listesine alınmış Ülkemizdeki 18 değerden biridir. Hattuşa, UNESCO Dünya Miras Listesi ve Dünya Belleği'ndeki ilk antik kenttir.

Hitit uygarlığı en az Mısır uygarlığı kadar eski ve zengin bir uygarlık olup, Hititlerle Mısırlılar arasında yapılan Kadeş Antlaşması'na ait çivi yazılı tablet Boğazköy'de bulunmuştur. Yine burada yüksek kayalar arasında Yazılıkaya Kaya tapınağında doksandandan fazla tanrı, tanrıça, hayvan ve hayal ürünü yaratık kaya üzerine işlenmiştir. Ulu Önder Atatürk'ün direktifleriyle yapılan ve ilk milli kazılardan olan Alaca Höyük'te görülmeye

değer Sfenksli Kapı ve önündeki kabartmalar Hitit Dini Törenlerinin günümüze yansımasıdır. Çorum'da halen 6 arkeolojik kazı yürütülmektedir.

Uluslararası düzeyde 3 yılda bir düzenlenen Hititoloji Kongresi 6 yılda bir de Çorum'da düzenlenmektedir. Bu kongreye dünyanın birçok yerinden bilim adamları katılmaktadır.

İlimizde 3 Müze ve 4 Ören yeri bulunmaktadır.

Müzeler;

- Türkiye'nin ilk ve tek konaklamalı müzesi; Çorum Müzesi
- Alacahöyük Müzesi
- Boğazköy Müzesi

Örenyerleri

- Hattuşa – Boğazkale
- Yazılıkaya Açık hava Tapınağı
- Alaca Höyük Örenyeri
- Ortaköy - Şapinuva

Doğa Turizmi

Çorum ilinin tarihi güzelliklerinin yanısıra faal yada turizme kazandırılmayı bekleyen pek çok doğal güzellikleri mevcuttur. Kargı, Osmançık ve İskilip yaylaları, İncesi Kanyonu, Kızılırmak deltası, Obruk Barajı bunların başlıcalarıdır.

Yürüyüş ve Bisiklet Parkurları

Yürüyüş ve Bisiklet Parkurları:

Ülkemizde Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenen 14 yürüyüş rotasından ikisi Çorum'dadır.

Hitit Yolu Yürüyüş Parkurları: UNESCO logosu taşımaya hak kazanan Hitit Yolu 11 kısa ve 6 uzun mesafeli olmak üzere toplam 17 yürüyüş parkuru, alternatif güzergâhlarla birlikte 380 kilometre, bisiklet parkurları ise 405 kilometredir.

Kızılırmak Havzası Gastronomi ve Yürüyüş Yolu:

Türkiye'de bir ilk olarak doğa, tarih ve mutfak kültürünü buluşturan bir eko turizm çalışması 190 kilometre boyunca işaretlenen trekking rotaları üzerindeki 25 parkur, alternatif güzergahlarla birlikte toplam 305 kilometreye ulaştı. Benzerleri gibi kırmızı-beyaz çizgilerle işaretlenen parkurlar, 37 ve 52 kilometrelik iki uzun yürüyüş güzergahını da içeriyor. Genellikle köy ve orman yollarını takip eden toplam 7 bisiklet rotasının uzunluğu 606 kilometredir.

- Ortaköy-İncesu Kanyonu,
- Boğazkale Budaközü Vadisi,
- Kargı-Abdullah ve Eğinönü Yaylaları, Bayat-Kunduzlu ve Kuşçaçimeni Yaylaları, Osmancık Başpınar Karaca Yaylası, İskilip Yaylaları,
- Çatak ve Sıklık Tabiat Parkı,
- Osmancık Kunduz Ormanları
- Hamamlıçay Köy Kaplıcası ve Figani Beke Kaplıcası

Gastronomi Turizmi

Çorum yemek kültürü, zengin ve çeşitlilik gösteren yapısıyla ayrı bir yere sahiptir.

Özellikle “Çorum beşlisi” olarak bilinen ve düğünlerde yapılan; düğün çorbası, yahni, pilav, su böreği ve baklava gibi başlıca lezzetlerin yanı sıra, il merkezinde, ilçelerde ve köylerde, kendine mahsus özellik gösteren yemek türleri ve pişirme çeşitleri vardır.

Keşkek, İskilip dolması, Kargı tulum peyniri, Kargı sırık kebabı, tandır kebab, kuru mantı, çatal aşu çorba, İskilip turşusu ve Çorum has baklava da Çorum ile özdeşleşen yöresel tatlardır.

Coğrafi işaret tescilli 3 ürün: Çorum Leblebisi, İskilip Dolması, İskilip Turşusu

Çatalaşı

Baklava

Keşkek

Mumbar

Kuru Manti

Yoğurt Çorbası

Eşsiz lezzeti bölgede yetişen pirinçlerin tarladan sofraya olan yolculuğunu anlatır. Bu tadı bir kez tadan tekrar tekrar İskilip Dolması için Çorum'a gelir.

İskilip Dolması

Maden Tetkik Arama Genel Müdürlüğü tarafından yapılan çalışmalarda metalik ve endüstriyel hammadde yatakları ve zuhurları ortaya çıkarılmıştır. Bunların en önemlileri; antimuan, bakır, demir, manganez, bentonit, grafit, kil, kireçtaşı ve tuğla-kiremit hammadde yataklarıdır. Linyit kömürü ve jeotermal enerji kaynakları da mevcuttur.

Maden/Kaynak Toplam Rezerv

Demir	: 42.360 Ton
Kil	: 39.000.000 Ton
Kireçtaşı	: 14.982.500 Ton
Bentonit	: 444.950 Ton
Traverten	: 2.000.000 m ³
Kristalize Kireçtaşı	: 4.645.000 m ³
Diyabaz	: 2.500.000 m ³
Breşik Kireçtaşı	: 320.000 m ³
Tuzla 2-49 kg/dk arasında toplam	: 109.4 kg/dk verim
Linyit	: 48.261.678 Ton

Çorum ilinde makina sektöründe anahtar teslim fabrika kuran şirketlerin olması ve bu konuda yetişmiş elemanın bulunmasından dolayı makina sektörü, makine sektörüne yardımcı olabilecek bilişim sektörü, demir-çelik, seramik sektörü, motorlu taşıtların aksam ve parçaları ile şase ve karoser imalatı, tıbbi araç ve medikal gereçler ile tekstil gibi sektörler yatırımcılar açısından cazbedicidir.

Ekilebilen alan büyüklüğünden dolayı tarım sektörü özellikle verimli tarım yapabilecek şirketler için önemli bir yatırım alanıdır. Dünyada hektar başına ilaç kullanımı 3.100 gr, Türkiye’de 1.500 gr iken Çorum’da bu oran 500 gramdır. Bu nedenle il toprakları kirlilik bakımından organik tarıma uygundur.

Bu alanda aynı zamanda Seracılık (Sebze ve Süs Bitkisi) Yatırımları, Bağ-Bahçe Yatırımları, Çeltik kurutma tesisi, Yem Bitkileri Üretimi, Alabalık yetiştiriciliği, Koyun ve Tiftik Keçisi yetiştiriciliği, Damızlık Besicilik, Et Besiciliği, Süt Besiciliği, Arıcılık ve Bal Üretimine Yönelik Yatırımlar, Yumurta Tavukçuluğu, Et Tavukçuluğu, Entegre et ürünleri işleme tesisi, Süt ve süt ürünleri işleme tesisi, Çiftlik hayvanları için hazır ve kaba yem imalatı yatırımları uygun yatırım alanlarıdır.

ÇORUM İÇİN ÖNERİLEN YATIRIM KONULARININ ÖZEL DEĞERLENDİRMESİ Kalkınma Bankası, Çorum Uygun Yatırım Alanları Araştırması

Ana Faaliyet Alanı	Notu	Faaliyet Sayısı	Faaliyet Adı (NACE Rev. 2)
TARIM	A	3	01.1-Yem bitkileri (Entegre tesis için), 01.4-Et ve süt besiciliği,01.4-Et ve Yumurta Tavukçuluğu
	B	8	01.1-Sebze meyve yetiştirilmesi,01.1-Çiçek yetiştiriciliği ve kesme çiçek,01.1-Organik Meyve ve Sebze Yetiştirilmesi,, 01.1-Seracılık,01.4-Tiftik keçisi ve koyun yetiştirilmesi, 01.4-Arıcılık ve Bal Üretimi, 01.6-Bitkisel ve hayvansal üretimi destekleyici faaliyetler (Organizasyon), 03.2-Tatlı su ürünleri yetiştiriciliği
SANAYİ	İMALAT SANAYİ	AA	31.0-Mobilya İmalatı (Diğer mobilya imalatı),
		AB	101-Etin İşlenmesi ve Saklanması ile Et Ürünlerinin İmalatı,105-Süt Ürünleri İmalatı, 10.7-Peksimet ve bisküvi imalatı; dayanıklı pastane ürünleri ve dayanıklı kek imalatı, 17.2-Oluklu kağıt ve mukavva imalatı ile bunlardan yapılan muhafazalar,20.4-Sabun ve deterjan ile temizlik ve parlatici maddeler imalatı), 23.4-Diğer porselen ve seramik ürünlerin imalatı (Seramik sıhhi ürünler ve yalıtkanlar), 23.6-Beton, alçı ve çimentodan yapılmış diğer ürünlerin imalatı,24.2-Çelikten tüpler, borular, içi boş profiller ve benzeri bağlantı parçalarının imalatı,25.1-Metal yapı malzemeleri imalatı (Metal yapı, kapı, pencere),25.4-Silah ve mühimmat (cephane) imalatı,25.9- Çelik varil ve benzer muhafazaların imalatı, 27.3-Kablolamada kullanılan teller ve kablolar ile gereçleri imalatı,27.4-Elektrikli aydınlatma ekipmanlarının imalatı,27.5-Ev aletleri imalatı (Elektrikli-elektriksiz), 29.2-Motorlu kara taşıtları karoseri (kaporta) imalatı; treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı,32.1-Mücevher ve benzeri eşyaların imalatı, 32.1-İmitasyon (taklit) takılar ve ilgili eşyaların imalatı.
		BB	13.9-Diğer tekstil ürünlerinin imalatı (Giyim eşyası dışındaki, 13.9-Örgü (triko) veya tığ işi (kroşe) kumaşların imalatı,14.1-Kürk hariç, giyim eşyası imalatı (Dış giyim ve iç giyim eşyaları), 23.9-Aşındırıcı ürünlerin ve metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı, 24.4-Değerli metal üretimi (Altın), 24.5-Metal döküm sanayii (Demir-çelik döküm), 25.2-Metal tank, rezervuar ve muhafaza kapları imalatı (Radyatör, kazan, tank vb), 25.7-El aletleri, takım tezgahı uçları, testere ağızları vb. imalatı, 28.1-Genel amaçlı makinelerin imalatı (Motor ve türbin imalatı), 28.2-Genel amaçlı diğer makinelerin imalatı (Kaldırma ve taşıma ekipmanları imalatı), 28.3-Tarım ve ormancılık makinelerinin imalatı, 28.4-Metal işleme makineleri ve takım tezgahları imalatı (Metal işleme mak.), 28.9-Diğer özel amaçlı makineler
	CB	4	13.2-Dokuma, 25.3-Buhar jeneratörü imalatı (Merkezi sıcak su kazanları hariç),25.5-Metallerin dövülmesi, preslenmesi, baskılanması ve yuvarlanması; toz metalürjisi, 25.6-Metallerin işlenmesi ve kaplanması; makinede işleme
	ENERJİ	B	35.1-Elektrik enerjisinin üretimi (Güneşten enerji üretimi)
LOJİSTİK	B	2	52.1-Depolama ve ambarlama, 52.2-Taşımacılık için destekleyici faaliyetler (Acente)
TURİZM	B	6	55.1-5 yıldızlı Otel, 55.1-Butik Otel 55.2-Apart, bungalov,56.3-Turistik eğlence merkezi,79.1-Seyahat acentesi ve tur operatörlerinin faaliyetleri, 91.0- Tarihi alanlar ve yapılar ile benzeri turistik yerlerin işletilmesi

Lokasyon Avantajı: İç Anadolu'nun Karadeniz'e Açılan Kapısı

- Başkent Ankara'ya yakınlık
- Samsun limanına yakınlık

Uygun maliyetler ve cazip teşvik olanakları

- 01.11.2018 tarihli ve 300 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Merkez OSB'de %60 indirimli, Sungurlu ve Osmancık Organize Sanayi Bölgelerinde %100 indirimli sanayi parsel tahsis
- Organize Sanayi Bölgelerinde 5. Bölge, diğer alanlarda 4. Bölge teşvik olanaklarından yararlanma imkanı

Güçlü, yenilikçi ve dinamik bir yatırım ortamı

- **Bölgenin en canlı sanayi kenti**
- 2009-2018 döneminde 298 adet teşvik belgeli yatırım (2,3 milyar TL yatırım ve 7.351 ilave istihdam)
- Yaklaşık 17.000 m2 alana sahip, OKA GÜDÜMLÜ proje desteği ile 2013 yılında hayata geçen Çorum Teknokent (Toplam 26 ofis, kiralanabilir 13 ofis)
- Özel sektörde 3 ArGe Merkezi (Çağıl Makina / Makine ve Teçhizat İmalatı, Ece Banyo / Cam ve Seramik Ürünleri, Alapala /Makine ve Teçhizat İmalatı)
- Son 10 yılda 158 patent başvurusu ile 26. sırada, 24 tescilli patenti ile **patent** tescilinde 24. sırada **(TR83 illeri içinde 1.)**
- Son 10 yılda 96 faydalı model başvurusu, 68 tescilli **faydalı model** ile **TR83 illeri içinde 1. sırada.**
- Son 10 yılda 1.313 tescilli **markası** ve 401 tescilli **tasarımı**

Yaşanabilir şehir standardı

- **2'si özel 16 hastane ve 1.552 hastane yatağı (TR'de 31. sırada)**
- Kayıtlı 10 konaklama tesisi, 1.086 yatak kapasitesi
- Bölgenin ilk 5 yıldızlı oteli
- 1 AVM, 2 tiyatro, 19 sinema salonu

INVEST ÇORUM

Ajansımızın yararlanıcısı olduğu AB projesi desteğiyle kurulan ve OKA Çorum Yatırım Destek Ofisi (YDO) tarafından yönetilen <http://www.investcorum.com> adlı internet sitesi Çorum'un yatırım imkanlarının tanıtılması ve Çorum YDO faaliyetleri hakkında bilgilendirme yapılması amacıyla hizmet vermektedir. Sitede yer alan teşvik bilgileri ve yatırımcılara yönelik dokümanlar Çorum'un yatırım ortamı hakkında fikir vermekte ve onlara yol göstermektedir. Site içeriği zenginleştirilmeye devam etmektedir.

FİRMA PORTALI – LIST OF FIRMS

OKA Çorum YDO tarafından hayata geçirilen <http://www.listoffirms.com> isimli internet sitesi ülkemizin 2023 hedefleri arasında yer alan ihracat hedefine katkıda bulunmak, Çorum' da faaliyet gösteren firmaları tüm dünyaya tanıtmak üzere yayına başlamıştır. Firmalar GTİP koduna ve ürün cinsine göre firma bilgilerini girerek tüm dünyaya kendilerini gösterme ve tanıtma imkânı bulmaktadırlar. Firmaların ihtiyaç duyduğu çeşitli tedarik ürünleri, iş gücü ve başka ihtiyaçların da sorgulanabildiği site kullanıma hazır haldedir. Firmalarımızın tek yapmaları gereken, www.listoffirms.com sitesine girip, kendilerini ve ürünlerini kayıt yaptırmalarıdır.

ÇORUM SANAYİ VE TEKNOLOJİ İL MÜDÜRLÜĞÜ

Gazi Caddesi Valilik Ek Hizmet Binası Kat-5 / ÇORUM
Tel: 444 61 00
Faks: +90 364 224 39 56
E-Posta: stmcorumil@sanayi.gov.tr

ÇORUM OSB MÜDÜRLÜĞÜ

Çorum Organize Sanayi, Ankara Yolu 12. km 19100
Pınarçay Osb/Çorum Merkez/ÇORUM
Tel: +90 (364) 254 9029
Fax: +90 (364) 254 9029
E-mail: corumosb@corumosb.org.tr

KOSGEB ÇORUM MÜDÜRLÜĞÜ

Organize Sanayi Bölgesi KOSGEB Binası No.7
P.K:19200 ÇORUM
Tel: 0364 254 97 17
Fax: 0364 254 97 16
E-Posta: corum@kosgeb.gov.tr

ÇORUM TİCARET VE SANAYİ ODASI

Karakeçili Mh. Fuar Cd. No: 2 ÇORUM
Tel: +90 (364) 224 4450
Fax: 0850 280 3200
E-posta: oda@ctso.org.tr

TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU (TKDK) ÇORUM İL KOORDİNATÖRLÜĞÜ

Ulukavak Mah. Selçuk 1.Cad. PTT Baş Müdürlüğü
Binası No:10 / ÇORUM
Tel: 0364 223 00 27
Faks: 0364 223 00 28

ÇORUM TİCARET BORSASI

Akkent Mh. Borsa Kompleksi Sit.Kümeevler ÇORUM
Telefon : 0(364) 2240950 & 0(364) 2247637 &
0(364) 2242568
Faks : 0 (364) 2124670
E-Posta : corumtb@tobb.org.tr

İlimizde yapacağınız yatırımlar için bize ulaşın.

ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI
MIDDLE BLACK SEA DEVELOPMENT AGENCY

T.C.
Orta Karadeniz Kalkınma Ajansı
Çorum Yatırım Destek Ofisi

C TSO Yeni Binası 1. Kat Çorum/TÜRKİYE
(0364 225 7470)

info@investcorum.com
corumydo@oka.org.tr

<http://www.oka.org.tr>
<http://www.investcorum.com>
<http://www.listoffirms.com>